

WYMAGANIA EDUKACYJNE – CZĘŚĆ 1 (poziom podstawowy)

W czasie wszystkich zajęć zaleca się, aby w szczególności doceniać:

- umiejętność dokonywania analizy dostępnych danych źródłowych,
- aktywność w dyskusjach oraz debatach tematycznych,
- współpracę w grupie, zgłaszanie własnych przykładów oraz pomysłów,
- zdolność interpretacji omawianych sytuacji oraz przykładów,
- umiejętność prezentowania własnego stanowiska,
- krytyczny dobór argumentów i kontrargumentów,
- dostrzeganie zależności między poszczególnymi prawami i zjawiskami społeczno-gospodarczymi,
- ciekawość i dociekliwość.

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
OSOBA PRZEDSIĘBIORCZA WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE							
1.	Kształtowanie kompetencji przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 1 znaczenie przedsiębiorczości dla gospodarki przedsiębiorczość jako kompetencja analiza SWOT własnych kompetencji doskonalenie swoich kompetencji 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie przedsiębiorczości wymienia cechy osoby przedsiębiorczej rozumie, na czym polega analiza SWOT 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależności między wiedzą, umiejętnościami i postawami związanymi z kompetencjami przedsiębiorczymi rozumie, jak przedsiębiorczość wpływa na gospodarkę rynkową dostrzega różnice między przedsiębiorczością w wymiarze psychologicznym i ekonomicznym 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza analizę SWOT i samodzielnie interpretuje jej wyniki wie, jak doskonalić kompetencje przedsiębiorcze wyjaśnia, jakie znaczenie mają czynniki produkcji dla kształtowania postawy przedsiębiorczej 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje propozycje własnych cech, umiejętności i postaw osoby przedsiębiorczej dokonyuje analizy SWOT w odniesieniu do różnych podmiotów np. uczelni wyższej, na która uczeń planuje asie dostać 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady prezentuje własne stanowisko z uzasadnieniem np. na temat niebezpieczeństw związanych z błędną interpretacją przedsiębiorczości
2.	Komunikatywność	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 2 rola komunikatywności komunikacja werbalna i niewerbalna sposoby rozwiązywania konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest komunikatywność dostrzega różnice między komunikacją werbalną i niewerbalną wskazuje źródła konfliktów i wskazuje metody rozwiązywania konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie komunikatywności dla rozwoju postawy przedsiębiorczej podaje przykłady barier komunikacyjnych dostrzega znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje metody pokonywania barier komunikacyjnych wie, jaki rodzaj rozwiązywania konfliktów jest najefektywniejszy i uzasadnia dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia, w jaki sposób prowadzić skutecznie negocjacje prezentuje przykłady zasad skutecznej komunikacji w praktyce stosuje różne formy komunikacji i autoprezentacji 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady prezentuje własne stanowisko na temat skuteczności negocjacji, mediacji i arbitrażu wskazuje najczęściej występujące błędy we wzajemnej komunikacji i omawia, jak im zapobiegać

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
3.	Umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 3 zachowania asertywne obrona przed manipulacją stres a dobrostan psychiczny empatia 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że asertywność to nie tylko mówienie „nie” rozumie, że manipulacja jest postawą negatywną wyjaśnia, czym jest dobrostan psychiczny dostrzega, że empatia pozwala lepiej zrozumieć innych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zachowania asertywne wskazuje przykładowe techniki manipulacyjne wie, czym jest dobry i zły stres rozumie, że empatia pomaga w pracy zawodowej i biznesie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak skutecznie bronić się przed manipulacją wie, jak troszczyć się o własny dobrostan psychiczny wskazuje na znaczenie aktywnego słuchania 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na przykładach, jakie są skutki stresu i jak z nim skutecznie walczyć podaje na przykładach przykłady manipulacji w życiu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady prezentuje własne stanowisko na temat sposobów obrony przed manipulacją angażuje się w dyskusje i aktywizuje do niej innych uczniów
4.	Praca zespołowa	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 4 charakterystyka pracy zespołowej budowanie zespołu zarządzanie czasem pracy indywidualnej i zespołowej metody efektywnego zarządzania czasem 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wymienić przykładowe wady i zalety pracy zespołowej wie, że zarządzanie czasem przynosi wiele korzyści przedstawia etapy podejmowania decyzji 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wskazać czynniki, które składają się na sukces pracy zespołowej i indywidualnej rozumie, jakie bariery przeszkadzają w budowaniu zespołu wskazuje najważniejsze elementy zarządzania czasem 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym jest optymalizacja w pracy wyjaśnia na przykładzie, jak działa macierz Eisenhowera zna metody zarządzania czasem wie, co przeszkadza w podejmowaniu decyzji 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i wyjaśnia różnice w efektywności pracy wynikające ze specyfiki pracy zespołowej i indywidualnej wyjaśnia na przykładach, która metoda zarządzania czasem jest najefektywniejsza 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady prezentuje przykładowy plan podziału zadań w realizowanym szkolnym projekcie lub przedsięwzięciu wie, jak pokonywać bariery decyzyjne i efektywnie motywować siebie i innych do pracy

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
5.	Kreatywne myślenie i innowacje	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 5 metody kreatywnego myślenia innowacyjność 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że kreatywność to twórcze przeobrażanie zastanej rzeczywistości wymienia i krótko opisuje techniki kreatywnego myślenia rozumie, że innowacyjność to wprowadzanie nowości na rynek 	<ul style="list-style-type: none"> omawia jedną z technik kreatywnego myślenia na przykładzie z życia wymienia przykłady źródeł innowacji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice i podobieństwa między różnymi technikami kreatywnego myślenia rozumie, co wpływa na innowacyjność i rozróżnia innowacje procesowe oraz produktowe 	<ul style="list-style-type: none"> omawia na przykładach, jak innowacje pozwalają budować przewagi konkurencyjne przedsiębiorstw rozumie, jak kreatywność wpływa na biznes 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady wskazuje przykłady innowacyjnych produktów i usług i łączy je z kreatywnym myśleniem
ZARZĄDZANIE PROJEKTAMI							
6.	Specyfika projektu	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 6 etapy projektu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia istotę projektu rozróżnia projekt od procesu wskazuje etapy projektu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje poszczególne etapy projektu 	<ul style="list-style-type: none"> na wybranym przykładzie opisuje szczegółowo przynajmniej jeden etap projektu wie i rozumie, jaką odpowiedzialność za projekt ponosi kierownik projektu i wskazuje jego główne zadania 	<ul style="list-style-type: none"> planuje przykładowy projekt oraz wie, jak przygotować harmonogram 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady przedstawia możliwe problemy, które mogą wystąpić na różnych etapach realizacji projektu i proponuje środki zaradcze

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
7.	Technika SMART w definiowaniu celów projektu	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 7 technika SMART zastosowanie techniki SMART w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega metoda SMART 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na przykładzie, na czym polega metoda SMART 	<ul style="list-style-type: none"> określa cele projektu za pomocą metody SMART wie, na czym polega metoda SMARTer 	<ul style="list-style-type: none"> szczegółowo analizuje poszczególne punkty metody SMART oraz SMARTer oraz proponuje przykłady ich wykorzystania w planowaniu np. własnej kariery zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady wykorzystuje zasadę 6W przy określaniu celów projektów społecznych i biznesowych
8.	Budżet w projekcie	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 8 metody planowania budżetu monitorowanie wykonania budżetu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest budżet w projekcie przedstawia etapy planowania budżetu 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jakie znaczenie ma monitorowanie budżetu wyjaśnia, czym są przesunięcia (korekty) w budżecie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny przesunięć w budżecie analizuje na przykładzie wybrany etap planowania budżetu 	<ul style="list-style-type: none"> szczegółowo analizuje poszczególne etapy planowania budżetu samodzielnie wykonuje prosty przykładowy budżet projektu lub przedsięwzięcia 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady dyskutuje na temat skutków jakie powodują przesunięcia w budżecie i zwraca uwagę na dobór zasobów do wykonywanego projektu przedstawia możliwe źródła finansowania projektu

AUTORZY: Piotr Kur

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocenadostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
9.	Sprawozdanie z zadania projektowego i analiza ryzyka w projekcie	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 9 sprawozdanie z zadania projektowego analiza ryzyka w projekcie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia z jakich punktów składa się raport końcowy rozumie, czym jest ryzyko w projekcie 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wskazać etapy analizy ryzyka i metody zarządzania ryzykiem w projekcie wie, jakie punkty wchodzi w skład przykładowego sprawozdania 	<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie źródła ryzyka i wie na czym polega zarządzanie ryzykiem w projekcie 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje przykładowe sprawozdanie z realizacji projektu wskazuje, jakie przykładowe załączniki należy zamieścić prezentuje na przykładzie jedną z metod przeprowadzania analizy ryzyka 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady wie jakie znaczenie przy oszacowaniu ryzyka mają takie nauki, jak np. ekonometria czy statystyka proponuje własne pomysły i rozwiązania na niwelowanie ryzyka w wybranych projektach

AUTORZY: Piotr Kur

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
GOSPODARKA RYNKOWA							
10.	Przedsiębiorczość a rozwój społeczno-gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 17 klasyfikacja przedsiębiorców czynniki gospodarcze stymulujące lub hamujące rozwój przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> wie i wyjaśnia, jak się klasyfikuje przedsiębiorców zna podstawowe czynniki stymulujące i blokujące rozwój przedsiębiorczości wymienia przynajmniej jedną instytucję państwową, której zadaniem jest wspieranie i promowanie przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależności między rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem gospodarczym regionu i kraju rozumie, że działalność gospodarcza to zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana w imieniu własnym i w sposób ciągły wyjaśnia, na czym polega wyodrębnienie prawne, ekonomiczne, terytorialne i organizacyjne przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie omówione instytucje wspierające przedsiębiorczość i krótko opisuje ich zadania omawia na przykładach, jakie znaczenie dla gospodarki mają wybrane czynniki stymulujące lub hamujące rozwój przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym się różni aktywa od pasywów precyzyjnie określa znaczenie przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju lub regionu wie i rozumie jakie znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości mają też business center club, akademickie inkubatory przedsiębiorczości czy aniołowie biznesu. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice i podobieństwa między różnymi formami przedsiębiorstw inicjuje dyskusję na temat przyczyn wysokiego wskaźnika mikroprzedsiębiorstw w Polsce omawia bariery wejścia na rynek dla tzw. start-upów i inicjuje dyskusję na temat ich znaczenia w gospodarce

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
11.	Fundamentalne wartości gospodarki rynkowej	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 18 charakterystyka gospodarki rynkowej filary gospodarki rynkowej ograniczenia wolności gospodarczej zalety i wady gospodarki rynkowej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne filary rynku oraz podstawowe cechy gospodarki rynkowej wie, że takie filary jak wolność, własność i konkurencja podlegają ochronie prawnej w Konstytucji RP 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje szczegółowo przynajmniej jedną cechę gospodarki rynkowej i jeden filar rynku 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na najważniejsze zalety i wady gospodarki rynkowej rozumie znaczenie oparcia gospodarki na wolności, własności prywatnej i uczciwej konkurencji szczegółowo omawia wszystkie filary rynku wraz z przykładami 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, jakie konsekwencje może przynieść ograniczenie swobody działalności gospodarczej analizuje i omawia wszystkie cechy gospodarki rynkowej wie i rozumie, do jakich skutków doprowadziły gospodarki centralnie planowane 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie na przykładach historycznych dokonuje analizy porównawczej między gospodarką rynkową a centralnie planowaną inicjuje dyskusję na temat przyczyn upadków gospodarek centralnie planowanych w Europie po 1989 roku
12.	Rodzaje rynków i ich funkcje	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 19 klasyfikacja rynków funkcje rynku 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest rynek i przedstawia funkcje rynku w gospodarce 	<ul style="list-style-type: none"> zna kryteria klasyfikacji rynku i wyjaśnia przynajmniej jedno kryterium klasyfikacji rynku wie i rozumie, czym jest popyt, podaż i cena 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wszystkich wymienionych kryteriów podziałów rynku szczegółowo omawia wszystkie funkcje rynku wie, że popyt, podaż i cena to najważniejsze mechanizmy rynkowe 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wszystkich uczestników rynku podaje przykłady różnych rynków i wskazuje na różnice i podobieństwa między nimi, oraz bariery wejścia na te rynki 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady wyjaśnia na czym polega „niewidzialna ręka rynku” oraz dostrzega różne patologie rynkowe takie jak np. szara strefa czy nieuczciwa konkurencja

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
13.	Podmioty gospodarki rynkowej	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 20 zależności między podmiotami gospodarki rynkowej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie podmioty gospodarki rynkowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia podstawowe zależności między podmiotami gospodarki rynkowej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia szczegółowo wszystkie podmioty gospodarcze i ich najważniejsze funkcje w gospodarce 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że najważniejsze podmioty to przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe i wyjaśnia na przykładach w jaki sposób ich kondycja wpływa na stan państwa wyjaśnia, jakie są źródła finansowania oraz najważniejsze wydatki wszystkich podmiotów gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady dostrzega pomocniczą funkcję organizacji pozarządowych i potrafi przedstawić przykłady fundacji i stowarzyszeń wspierających państwo i obywateli

AUTORZY: Piotr Kur

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
14.	Prawo popytu i podaży. Czynniki kształtujące popyt i podaż	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 21 rodzaje popytu prawo popytu czynniki kształtujące popyt rodzaje podaży prawo podaży determinanty podaży 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na prostych przykładach, jak działa prawo popytu i prawo podaży podaje przynajmniej po jednym czynnikiem wpływającym na popyt oraz podaż 	<ul style="list-style-type: none"> omawia podział popytu ze względu na zakres popytu i rodzaj potrzeb omawia i podaje przykład przynajmniej jednego paradoksu ekonomicznego wymienia najważniejsze rodzaje podaży wskazuje na podstawowe zależności między popytem i podażą 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie determinanty popytu oraz podaży dostrzega poza cenowe czynniki wpływające na wielkość popytu oraz strukturę podaży zna i rozumie, jak działa zasada <i>ceteris paribus</i> (łac., 'wszystko inne jest równe') 	<ul style="list-style-type: none"> graficznie przedstawia zależności między popytem oraz podażą omawia wszystkie wyjątki od prawa popytu i podaży i podaje do nich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady przedstawia analizę przyczyn oraz skutków występowania paradoksów ekonomicznych aktywnie dyskutuje np. na temat poglądu, że w dzisiejszej gospodarce rynkowej coraz częściej podaż kreuje popyt (podaje argumenty za i przeciw) wyznacza punkt równowagi rynkowej jako punkt przecięcia krzywej popytu i krzywej podaży

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
15.	Prawa konsumenta	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 22 konsument umowa konsumencka prawa konsumenta instytucje broniące praw konsumenta składanie reklamacji rękojmia i gwarancja zwrot towarów bez wad pismo reklamacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim jest konsument zna i rozumie podstawowe rodzaje praw konsumenta potrafi wymienić najważniejsze instytucje konsumenckie wie, co to jest gwarancja i rękojmia 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia konsumenta od nabywcy zna podstawowe kompetencje instytucji konsumenckich odróżnia reklamację z tytułu gwarancji od reklamacji z tytułu rękojmi jest krytyczny wobec ofert rynkowych, reklam i informacji o towarach i usługach wie, że obowiązkiem sprzedawcy jest przyjąć reklamację od konsumenta 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega różnica między wadami fizycznymi oraz prawnymi wyjaśnia, jak się składa reklamację z tytułu gwarancji i z tytułu rękojmi sporządza przykładową reklamację 	<ul style="list-style-type: none"> precyzyjnie tłumaczy zasady dokonywania zwrotu towaru bez wad rozumie, na czym polega uchylenie się od załatwiania reklamacji i jakie niesie za sobą konsekwencje dla sprzedawcy i konsumenta 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady wskazuje na podstawowe błędy jakie popełniają konsumenci aktywnie bierze udział lub jest głównym inicjatorem projektu <i>Dzień konsumenta</i> podaje przykłady nieuczciwych praktyk stosowanych zarówno przez sprzedawców, jak i konsumentów
16.	Parametry charakteryzujące gospodarkę	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 23 PKB stopa wzrostu PKB PKB <i>per capita</i> wskaźnik inflacji wskaźnik bezrobocia wskaźnik zatrudnienia 	<ul style="list-style-type: none"> krótko wyjaśnia, co to są PKB, wskaźniki inflacji, bezrobocia oraz zatrudnienia 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różnicę między PKB a PKB <i>per capita</i> i wyjaśnia, czym charakteryzuje się stopa wzrostu PKB dostrzega zależności między bezrobociem a wskaźnikiem zatrudnienia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rodzaje inflacji i bezrobocia i wskazuje na ich główne przyczyny wyjaśnia, o czym świadczy wzrost lub spadek PKB przez dwa kolejne kwartały 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje dane statystyczne na temat PKB, inflacji, bezrobocia i zatrudnienia rozumie główne założenia metody obliczania PKB 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na inne parametry gospodarcze, dzięki którym możliwa jest pełniejsza ocena danej gospodarki omawia zależności między inflacją a bezrobociem na przykładzie transformacji gospodarczej w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX wieku

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocenadostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
17.	Budżet państwa i jednostek terytorialnych	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 24 zasady budżetu państwa dochody budżetowe wydatki budżetowe wydatki z budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego deficyt budżetowy i dług publiczny 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest budżet państwa wie, że głównym źródłem dochodów budżetu państwa są podatki podaje przykładowe wydatki państwa wie, co to jest deficyt budżetowy i dług publiczny 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę budżetu państwa oraz zasady budżetowe podaje przynajmniej po jednym przykładzie dochodów podatkowych i niepodatkowych budżetu państwa zna i omawia klasyfikację COFOG wskazuje na podstawowe różnice między budżetem państwa a budżetem jednostek samorządu terytorialnego rozumie zależności między długiem publicznym a deficytem budżetowym 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wymienić wszystkie główne źródła dochodów państwa i jednostek samorządowych wyjaśnia celowość głównych wydatków państwa oraz jednostek samorządowych omawia różnice między dotacjami a subwencjami podaje konkretne przykłady dotacji i subwencji podaje przyczyny wzrostu długu publicznego i powstawania deficytu budżetowego 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenie funduszy unijnych i omawia na przykładach ich wpływ na gospodarkę wyjaśnia znaczenie konieczności przestrzegania limitu długu publicznego i deficytu budżetowego 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie na przykładach dokonuje analizy budżetu państwa oraz jednostek samorządowych formułuje wnioski i rekomendacje odnośnie konieczności zwiększenia lub zmniejszenia wydatków inicjuje i prowadzi dyskusję, debatę na temat znaczenia budżetu państwa dla konsumentów i przedsiębiorców podaje przykłady wspierania przez budżet państwa konsumentów oraz firm i ocenia zasadność tego wsparcia

N	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
18.	Podmioty polityki społecznej	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 25 cele polityki społecznej podmioty polityki społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> wie i rozumie, że polityka społeczna ma duży wpływ na prawidłowe funkcjonowanie państwa wskazuje 3 główne cele polityki społecznej potrafi wymienić przynajmniej jeden krajowy i międzynarodowy podmiot społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega główne problemy społeczne w Polsce krótko omawia cele polityki społecznej wyjaśnia funkcje wybranych podmiotów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i omawia wszystkie obszary polityki społecznej wie, że inwestowanie w człowieka to najefektywniejsze narzędzie aktywizacji i rozwoju społecznego wyjaśnia funkcje i przykładowe zadania podmiotów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega rolę i znaczenie organizacji pozarządowych proponuje rozwiązania dla wybranych problemów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice i zasadność stosowania różnych rodzajów polityk społecznych analizuje przyczyny i skutki problemów społecznych na wybranych przykładach interpretuje wskaźnik Giniego i wyjaśnia znaczenie nierówności społecznych
19.	Patriotyzm ekonomiczny	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie do tematu nr 26 patriotyzm konsumencki i gospodarczy pozytywny wpływ patriotyzmu gospodarczego na rozwój gospodarczy polskie produkty 	<ul style="list-style-type: none"> wie i rozumie, że patriotyzm ekonomiczny przynosi wiele korzyści potrafi rozpoznać polski produkt 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różnice między patriotyzmem konsumenckim i gospodarczym wyjaśnia, kim jest świadomy konsument potrafi podać prefiksy innych niż polskie produkty 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje korzyści oraz wyzwania związane z patriotyzmem ekonomicznym wie, jak dokonać świadomych wyborów konsumenckich 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady polskich produktów, które osiągnęły sukces w kraju i na świecie wyjaśnia, jakie znaczenie ma patriotyzm ekonomiczny w czasach globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady podaje przykłady polskich hitów eksportowych oraz głównych odbiorców polskiego eksportu dostrzega trendy gospodarcze np. protekcjonizm i podaje ich przykłady

WYMAGANIA EDUKACYJNE - CZĘŚĆ 2 (poziom podstawowy)

Zaleca się, aby podczas zajęć doceniać przede wszystkim:

- umiejętność dokonywania analizy dostępnych danych źródłowych,
- aktywność w dyskusjach oraz debatach tematycznych,
- współpracę w grupie, zgłaszanie własnych przykładów oraz pomysłów,
- zdolność interpretacji omawianych sytuacji oraz przykładów,
- umiejętność prezentowania własnego stanowiska,
- krytyczny dobór argumentów i kontrargumentów,
- dostrzeganie zależności między poszczególnymi prawami i zjawiskami społeczno-gospodarczymi,
- ciekawość i dociekliwość.

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
FINANSE OSOBISTE							
1.	Pieniądz w gospodarce rynkowej	<ul style="list-style-type: none"> • cechy pieniądza • funkcje pieniądza • formy pieniądza • obieg pieniądza • kryptowaluty 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podstawowe cechy, funkcje i formy pieniądza • zna pojęcie obiegu pieniądza 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podmioty, które biorą udział w obiegu pieniądza • zna i rozumie pojęcie kryptowalut i podaje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje cechy dobrego pieniądza i odnosi je do przykładowych walut • prezentuje schemat obiegu pieniądza w gospodarce • wskazuje przyczyny ewolucji pieniądza w czasie • wyjaśnia różnice między pieniądzem gotówkowym a bezgotówkowym • ocenia poziom ryzyka związany z kryptowalutami 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i wyjaśnia zależności między poszczególnymi funkcjami pieniądza w gospodarce • wyjaśnia szczegółowo zależności między podmiotami gospodarczymi biorącymi udział w obiegu pieniądza • szacuje poziom ryzyka związany z podażą pieniądza 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • prezentuje własne stanowisko na temat kierunku rozwoju pieniądza • wskazuje na zagrożenia związane ze zbyt dużą podażą pieniądza i potrafi podać przykłady realnych możliwych skutków w gospodarce, spowodowanych zbyt silną podażą pieniądza

2.	Dojrzałość finansowa. Postawy wobec pieniądza	<ul style="list-style-type: none"> • dojrzałość finansowa • ocena własnej dojrzałości finansowej • znaczenie pieniądza • typy postaw wobec pieniądza 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje definicję dojrzałości finansowej • wymienia społeczne funkcje pieniądza 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie czynniki, jakie wpływają na dojrzałość finansową człowieka • przedstawia typy postaw wobec pieniędzy 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zachowań, które świadczą o dojrzałości lub braku dojrzałości finansowej • omawia na przykładach wszystkie funkcje społeczne pieniądza • rozumie, jakie znaczenie ma poznanie swojego typu postawy wobec pieniędzy 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje poszczególne czynniki wpływające na postawy wobec pieniędzy • wyjaśnia, w jaki sposób typ osobowości wpływa na sposób traktowania pieniądza przez człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • interpretuje i ocenia wyniki badań na temat poziomu świadomości finansowej Polaków • przedstawia swoje pomysły na racjonalne zarządzanie pieniądzem
----	---	--	---	---	--	--	--

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
3.	Instytucje rynku finansowego w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje instytucji rynku finansowego • funkcje instytucji rynku finansowego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje definicję rynku finansowego • wskazuje najważniejsze publiczne instytucje rynku finansowego • podaje przykłady funkcji wybranej instytucji 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady funkcji każdej z omówionych instytucji • dostrzega różnicę między rynkiem finansowym a rynkiem kapitałowym 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakim celu na rynku finansowym musi występować wiele instytucji finansowych • wskazuje motywy ekonomiczne firm z sektora bankowego i ubezpieczeniowego o działających na rynku 	<ul style="list-style-type: none"> • szczegółowo opisuje wpływ funkcji i zadań poszczególnych instytucji na konsumentów, przedsiębiorców i całą gospodarkę • dostrzega szanse, jakie niektóre z instytucji dają na realizację własnych celów, np. założenie startupu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje zależności i powiązania między poszczególnymi instytucjami • podaje przykłady akcji informacyjnych instytucji publicznych i ocenia ich jakość, zasięg i wpływ na budowanie

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
4.	Funkcjonowanie gospodarstw domowych	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonowanie gospodarstw domowych budżet domowy dochody i wydatki gospodarstw domowych spirala zadłużenia upadłość konsumencka 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, czym jest gospodarstwo domowe wymienia przykładowe dochody i wydatki gospodarstwa domowego definiuje pojęcie deficytu budżetowego i nadwyżki budżetowej 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce omawia funkcje wewnętrzne i zewnętrzne gospodarstwa domowego wyjaśnia pojęcia <i>spirala zadłużenia</i> i <i>upadłość konsumencka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady konkretnych wewnętrznych i zewnętrznych funkcji gospodarstwa domowego wyjaśnia przyczyny powstawania deficytu budżetowego i opisuje mechanizm wpadnięcia w tzw. spiralę zadłużenia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na prostych przykładach, jak można przeciwdziałać powstawaniu deficytu budżetowego omawia procedurę zgłaszania upadłości konsumenckiej wie i rozumie, jak przeciwdziałać spirali zadłużenia 	<ul style="list-style-type: none"> świadomości finansowej obywateli samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku wyjaśnia, jak problemy budżetowe w gospodarstwach domowych wpływają na wielkość sprzedaży przedsiębiorców oraz wielkość wpływów z podatków do budżetu państwa

5.	Zarządzanie budżetem	<ul style="list-style-type: none"> • planowanie budżetu domowego • metody kontrolowania wydatków • sposoby oszczędzania pieniędzy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i dostrzega znaczenie planowania wydatków i dochodów • wie, że oszczędzanie jest ważną umiejętnością 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia czynniki, które wpływają na lepsze zarządzanie domowymi finansami • wskazuje główne kroki planowania budżetu domowego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia poszczególne dochody i wydatki, potrafi ocenić ich wielkość i stopień ważności w strukturze budżetu • analizuje przyczyny trudności w realizowaniu planów budżetowych 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje plan budżetu domowego, wskazuje jego najważniejsze punkty i analizuje oraz wprowadza możliwe korekty • podaje przykłady działań, które nie tylko zmniejszają wydatki, ale również zwiększają dochody 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • podaje skuteczne sposoby budowania tzw. poduszki finansowej • przygotowuje dokładny plan budżetu gospodarstwa domowego oraz podaje i ocenia różne warianty postępowania na wypadek pojawienia się dodatkowych obciążeń w budżecie domowym
6.	Rodzaje podatków w w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • cechy podatków • rodzaje podatków 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje definicję podatku i wskazuje jego główne cechy • podaje przykłady podatków w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia poszczególne cechy podatku • wskazuje najważniejsze kryteria podziału podatków w Polsce • wie, że podatki to główne źródło dochodów państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podstawy prawne funkcjonowania poszczególnych podatków • omawia i charakteryzuje podatki według podanych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposób poboru podatków • wyjaśnia, jakich grup dotyczą poszczególne podatki • podaje przykładowe stawki podatkowe 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje znaczenie podatków dla całej gospodarki i wskazuje zależności między wielkością obciążeń podatkowych a kondycją gospodarstw domowych, przedsiębiorstw oraz państwa

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne					
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca	
								<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i ocenia kierunki zmian, związane z możliwością płacenia podatków w kryptowalutach w niektórych krajach
7.	Rozliczanie PIT	<ul style="list-style-type: none"> deklaracje PIT składanie zeznań podatkowych sposoby rozliczeń i formy opodatkowania mikrorachunek podatkowy 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, kto jest zobowiązany do składania deklaracji PIT wie, w jaki sposób składa się zeznanie podatkowe wskazuje różnicę między przychodem i dochodem 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady deklaracji podatkowych wskazuje przykłady czynników wpływających na wielkość podatku zna formy opodatkowania i dwie główne stawki podatku PIT w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega korzyści oraz ograniczenia, związane z rozliczaniem podatkowym przedsiębiorstw i osób nieprowadzących działalności gospodarczej oblicza należny podatek dochodowy w podanych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wypełnia całą deklarację podatkową PIT omawia na przykładach poszczególne punkty deklaracji, takie jak np. ulgi i odliczenia 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku wybiera optymalną formę opodatkowania, dopasowaną do konkretnych grup podatników ocenia zasadność niektórych ulg i odliczeń, np. prawa do skorzystania 	

z zerowego podatku
PIT dla osób do 26.
roku życia

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

AUTOR: Piotr Kur

8.	Formy oszczędzania i inwestowania	<ul style="list-style-type: none"> • formy oszczędzania • formy inwestowania • szacowanie ryzyka i zysku • spekulacja i hazard 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym oszczędzanie różni się od inwestowania • podaje przykłady oszczędzania i inwestowania • dostrzega znaczenie ryzyka • definiuje pojęcie hazardu i spekulacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zalety oszczędzania i inwestowania • wyjaśnia różnice między przykładowymi formami oszczędzania, np. lokatami a kontami oszczędnościowymi • dostrzega różny poziom ryzyka związany z poszczególnymi formami inwestowania • odróżnia inwestowanie od hazardu i spekulacji • zna i rozumie podstawowe zasady oszczędzania i inwestowania 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje poziom ryzyka oraz wskazuje możliwą stopę zwrotu poszczególnych form oszczędzania i inwestowania • oblicza należne odsetki od lokaty • wymienia przykłady alternatywnych form inwestowania • rozumie znaczenie konieczności dodatkowego oszczędzania na emeryturę 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje świadomego wyboru formy oszczędzania i / lub inwestowania, dopasowanej do wielkości kapitału, poziomu wiedzy, doświadczenia finansowego, poziomu akceptacji ryzyka itp. • dokładnie szacuje ryzyka i niebezpieczeństw a związane z alternatywnymi formami inwestowania • wymienia przyczyny i skutki hazardu i spekulacji na rynku finansowym 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • dokonuje analizy porównawczej lub analizy SWOT wszystkich form oszczędzania i inwestowania oraz ocenia je pod kątem ich wpływu na gospodarkę
----	-----------------------------------	--	--	---	--	--	--

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
9.	Analiza oferty bankowej i pozabankowych instytucji pożyczkowych	<ul style="list-style-type: none"> zasady analizy oferty bankowej i pozabankowej wybór ofert bankowej i pozabankowej kredyty i pożyczki bezpieczeństwo w bankowości internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega podstawowe różnice między bankami a instytucjami pozabankowymi podaje przykłady ofert bankowych rozumie znaczenie bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej i mobilnej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady kont bankowych, kart płatniczych, kredytów i pożyczek podaje przykłady zasad bezpiecznego korzystania z produktów finansowych 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje czynniki wpływające na wybór banku wymienia i opisuje poszczególne formy kont, kredytów, pożyczek i wskazuje najważniejsze różnice między nimi opisuje formy zabezpieczenia kredytowego oraz oblicza odsetki od kredytu na prostym przykładzie 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje szczegółowej analizy porównawczej oferty bankowej i pozabankowej oraz wskazuje, jaki profil klientów powinien korzystać z wybranych form zna i potrafi zastosować wszystkie procedury, związane z utratą karty czy innymi zagrożeniami w zakresie bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku porównuje i interpretuje konkurencyjne oferty poszczególnych banków i instytucji pozabankowych oraz omawia na przykładach wszystkie koszty i korzyści, konieczność płacenia podatku od zysków kapitałowych itp.

10.	Analiza umowy kredytu gotówkowe / pożyczki gotówkowe	<ul style="list-style-type: none"> różnica między kredytem a pożyczką ważne zapisy w umowach o kredyt / pożyczkę nieetyczne zachowania finansowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe różnice między kredytem a pożyczką wymienia przykłady nieetycznych zachowań na rynku finansowym 	<ul style="list-style-type: none"> omawia poszczególne cechy kredytu i pożyczki wskazuje najważniejsze informacje, jakie muszą się znaleźć w umowie kredytu lub pożyczki dostrzega skutki nieetycznych zachowań na rynku finansowym 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze wady i zalety kredytów oraz pożyczek analizuje zapisy umowy kredytowej lub pożyczkowej dostrzega przyczyny nieetycznych zachowań na rynku finansowym 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza koszt kredytu lub pożyczki na podstawie RRSO ocenia przyczyny i skutki nieetycznych zachowań na rynku finansowym w odniesieniu do poszczególnych konsumentów, przedsiębiorców, jak i całej gospodarki omawia metody i sposoby przeciwdziałania powstawaniu nieetycznych zachowań finansowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na znaczenie czasu trwania pożyczki i kredytu oraz wyjaśnia, w jaki sposób dłuższy czas spłaty rat wpływa na wzrost całkowitych kosztów kredytu lub pożyczki porównuje rzeczywiste przykłady umów kredytów i pożyczek i wskazuje główne punkty wspólne wszystkich rodzajów umów dostrzega ewentualne niewłaściwe zapisy w umowach
Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II.	Ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne. Emerytura	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka ubezpieczeń społecznych • podmioty podlegające ubezpieczeniom społecznym • system emerytalny 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje definicje ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego • zna instytucję, która nadzoruje system ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych w Polsce • wymienia cztery rodzaje ubezpieczeń społecznych • wskazuje trzy filary systemu emerytalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje cztery rodzaje ubezpieczeń społecznych oraz wskazuje różnicę między ubezpieczeniem zdrowotnym a ubezpieczeniami społecznymi • wskazuje przykładowe funkcje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych • charakteryzuje system emerytalny i wskazuje, które filary są obowiązkowe, a które dobrowolne 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zakres ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych • zna wysokość poszczególnych składek ubezpieczeniowych • rozumie znaczenie dodatkowego oszczędzania na emeryturę • zna i rozumie zasady funkcjonowania PPK • wymienia zawody i branże, które mają przywileje emerytalne 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, jak forma zatrudnienia wpływa na wielkość i konieczność płacenia składek ubezpieczeniowych • wyjaśnia, jakie czynniki mają wpływ na wysokość przyszłej emerytury i analizuje ich siłę oddziaływania • ocenia zasadność PPK 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • rozumie i potrafi użyć odpowiedniej argumentacji przy ocenie złożoności systemu emerytalnego oraz analizie możliwych zmian w systemie emerytalnym, np. wydłużenie wieku emerytalnego • zna dodatkowe pojęcia związane z ubezpieczeniami takie, jak np. stopa zastąpienia, karencja czy kapitał początkowy • przedstawia i uzasadnia swoje stanowisko w zakresie obowiązkowości niektórych ubezpieczeń

12. Ubezpieczenia osobowe i majątkowe	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje ubezpieczeń gospodarczych • cechy ubezpieczeń społecznych i majątkowych • ważne zapisy w ubezpieczeniach • polisa ubezpieczeniowa 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe ubezpieczenia majątkowe i osobowe • wie, które ubezpieczenia są obligatoryjne, a które dobrowolne • potrafi wskazać podstawowe cechy ubezpieczeń gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między ubezpieczeniami majątkowymi i osobowymi • omawia przykładowe cechy ubezpieczeń gospodarczych • rozumie sens ubezpieczeń jako formy wzajemnego dzielenia się ryzykiem między stronami 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje klasyfikacji ubezpieczeń według przedstawionych kryteriów • zna i rozumie wszystkie elementy wpływające na wysokość polisy ubezpieczeniowej • rozumie pojęcie indeksacji składki oraz wyjaśnia funkcje Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje zakres omawianych ubezpieczeń gospodarczych • rozumie, że ceny polis są zmienne i potrafi wyjaśnić dlaczego • podaje przykłady z życia, w których najczęściej występują omawiane ubezpieczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wie i rozumie, jakie znaczenie ma przeczytanie OWU oraz karty produktu ubezpieczeniowego przed podpisaniem umowy ubezpieczeniowej • wskazuje towarzystwa ubezpieczeniowe i samodzielnie porównuje poszczególne oferty, korzystając z różnych narzędzi, np. kalkulatorów ubezpieczeniowych • przedstawia i uzasadnia swoje stanowisko w zakresie obowiązkowości niektórych ubezpieczeń
---------------------------------------	--	---	--	--	---	---

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
13.	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie. Inwestowanie na giełdzie	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie Giełdy Papierów Wartościowych • zasady inwestycji na giełdzie • indeksy giełdowe 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia instytucje rynku kapitałowego • rozumie, że inwestowanie na giełdzie wiąże się z ryzykiem • wymienia nazwy indeksów giełdowych na GPW w Warszawie 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie zasady nabywania akcji na rynku pierwotnym i wtórnym • wymienia podstawowe zasady inwestowania • wskazuje, które indeksy giełdowe są największe i najpopularniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia funkcje Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz funkcje kontrolne KNF i organizacyjne KDPW • rozumie, jak działa mechanizm inwestowania na giełdzie 	<ul style="list-style-type: none"> • zna najważniejsze papiery wartościowe, będące przedmiotem obrotu giełdowego • wyjaśnia, jaką ofertę dla inwestorów indywidualnych i instytucjonalnych mają giełdy i rynek kapitałowy • dostrzega powiązania między krajowym i zagranicznym rynkiem kapitałowym • wie, skąd się biorą hossy i bessy 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wie, w jakich sytuacjach powinno się stosować określone typy zleceń • potrafi oszacować poziom ryzyka związany z inwestowaniem na giełdzie i wymienia najważniejsze giełdy świata • interpretuje zasady inwestowania i wskazuje, jaki wpływ na podejmowane decyzje inwestycyjne ma typ postaw wobec pieniędzy

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
OSOBA PRZEDSIĘBIORCZA NA RYNKU PRACY							
14.	Planowanie ścieżki rozwoju zawodowego	<ul style="list-style-type: none"> wybór kierunku rozwoju kariery zawodowej analiza rynku pracy predyspozycje zawodowe typologie osobowość i zawodowej cel zawodowy planowanie ścieżki kształcenia work-life balance 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jakie znaczenie ma rozwój kariery zawodowej rozumie, że osobowość ma wpływ na wybór zawodu wyjaśnia, czym jest cel zawodowy i zna etapy ścieżek rozwoju zawodowego dostrzega znaczenie koncepcji work life balance 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza bilans swojego potencjału zawodowego wymienia typy osobowości według Johna Hollanda wykonuje prostą analizę rynku pracy wie i rozumie, jakie znaczenie w określaniu celu zawodowego ma technika SMART omawia poszczególne etapy edukacji i ich wpływ na wybór drogi zawodowej podaje przykłady realizowania koncepcji work life balance w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia swój bilans i wprowadza do niego niezbędne korekty i usprawnienia charakteryzuje poszczególne typy osobowości i podaje przykłady zawodów, w których dany typ się najlepiej sprawdzi wykonuje szczegółową analizę rynku pracy, korzystając między innymi z barometru zawodów określa swój cel zawodowy techniką SMART 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wskazać konkretne cechy i umiejętności, wynikające z typu osobowości, i określić ich znaczenie w definiowaniu celu zawodowego analizuje oferty pracy i wyciąga wnioski, jakiego rodzaju kompetencje twarde i miękkie są najważniejsze na wybranych stanowiskach pracy wykonuje samodzielnie podstawowy plan kariery edukacyjnej i zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku wskazuje inne koncepcje, badające osobowość człowieka, i interpretuje ich znaczenie dla świadomego ustalania celów zawodowych wykonuje samodzielnie długoterminowy plan ścieżki rozwoju zawodowego i przedstawia go na forum klasy ocenia realne możliwości związane z wyborem ścieżki kariery, w zakresie finansowym, organizacyjnym i społecznym

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
15.	Poszukiwanie pracy – selekcja i analiza ofert pracy	<ul style="list-style-type: none"> • metody poszukiwania pracy • analiza ofert pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • zna instytucje oraz pośredników rynku pracy • wskazuje przykład metody poszukiwania pracy • wymienia cztery główne elementy analizy rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak należy się przygotować do poszukiwania pracy • wyszukuje dostępne oferty pracy w internecie i rozumie, jakie dokumenty należy przygotować, aby móc aplikować 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi szczegółowo określić swoje oczekiwania wobec pracodawcy i odpowiedzieć na ogłoszenie o pracę • zna, rozumie i stosuje zasady bezpieczeństwa, związane z rzetelnym sprawdzeniem informacji o pracodawcy • dostrzega nowe trendy, mające wpływ na rynek pracy, takie jak np. fair trade 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wady i zalety poszczególnych metod poszukiwania pracy, wykorzystując w tym celu np. analizę SWOT • ostrożnie podchodzi do ofert, gwarantujących szybki zarobek niewielkim kosztem pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • wskazuje najczęstsze błędy, jakie popełniają osoby szukające pracy • przeprowadza analizę współczesnego rynku pracy • wskazuje wady i zalety pracy w kraju i za granicą oraz omawia kompetencje i doświadczenia zawodowe, które daje praca w kraju i za granicą

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
16.	Poszukiwanie pracy – dokumenty aplikacyjne	<ul style="list-style-type: none"> CV list motywacyjny portfolio charakterystyk a możliwych trudności w znalezieniu pracy 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze dokumenty aplikacyjne zna zasady grzecznościowe i organizacyjne, związane z wysłaniem dokumentów w aplikacyjnych do pracodawców podaje przykład barier po stronie pracodawcy i pracownika 	<ul style="list-style-type: none"> omawia najważniejsze zasady sporządzania CV rozumie, że list motywacyjny jest uzupełnieniem CV dostrzega, że w niektórych branżach niezbędne jest portfolio omawia przykładowe przyczyny i skutki trudności w znalezieniu pracy, leżące po stronie pracodawcy i pracownika 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zasady sporządzania listów motywacyjnych ; przygotowuje prostą wersję CV i listu motywacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przykładowe błędy w CV i w listach motywacyjnych oraz koryguje je przygotowuje cel zawodowy oraz zapisuje go w CV dla przykładowego pracodawcy rozumie, że CV jest w pierwszej kolejności oceniany wizualnie, a dopiero w dalszej – merytorycznie wskazuje sposoby ograniczania trudności w znalezieniu pracy po stronie pracownika 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku przygotowuje specjalistyczne CV oraz list motywacyjny na konkretne stanowisko pracy i uzasadnia, jaki jest cel pisania odręcznie listu motywacyjnego wie, jakie znaczenie w CV mają kompetencje i zainteresowania rozumie potrzebę ochrony danych osobowych i zna podstawy prawne, związane z procedurą zamieszczania klauzuli o ochronie danych osobowych

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
17.	Poszukiwanie pracy – rozmowa kwalifikacyjna. Autoprezentacja	<ul style="list-style-type: none"> rozmowa kwalifikacyjna pytania na rozmowach kwalifikacyjnych autoprezentacja 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kto i w jakim celu przeprowadza rozmowy kwalifikacyjne wie, że należy przygotować się do standardowych i niestandardowych pytań pracodawcy dostrzega i rozumie znaczenie dobrej autoprezentacji 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że rozmowa kwalifikacyjna to pierwszy etap rekrutacji wskazuje przykładowe pytania, jakie może zadać pracodawca przedstawia przykładowe zasady autoprezentacji wie, że autoprezentacja to umiejętność, którą trzeba ćwiczyć 	<ul style="list-style-type: none"> wie o co może, a o co nie powinien, zapytać pracodawca przedstawia propozycje pytań, jakie na rozmowie może zadać kandydat wskazuje sens niestandardowych pytań na rozmowie planuje krótką autoprezentację na podstawie omówionych zasad 	<ul style="list-style-type: none"> omawia i interpretuje możliwe odpowiedzi, jakie powinien przygotować kandydat rozumie, że w czasie rozmowy ważne są zarówno kompetencje twarde, jak i miękkie wskazuje przykładowe błędy, jakie można popełnić na rozmowie kwalifikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku wskazuje korzyści i ograniczenia, związane z przeprowadzaniem rozmów kwalifikacyjnych interpretuje przykłady pozytywnych i negatywnych komunikatów pozawerbalnych, wykonywanych w czasie rozmów przez obie strony

18.	Zatrudnienie a samozatrudnienie	<ul style="list-style-type: none"> różnice między zatrudnieniem a samozatrudnieniem prawa i obowiązki pracodawcy oraz pracownika formy B2B nieetyczne zachowania w pracy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>stosunek pracy</i> podaje dowolny przykład prawa pracownika i pracodawcy, które wynikają z umowy o pracę rozumie, że na rynku pracy występują nieetyczne zachowania zarówno po stronie pracownika, jak i pracodawcy wyjaśnia pojęcie B2B 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze cechy stosunku pracy wymienia trzy rodzaje umowy o pracę omawia zakres praw pracowniczych, dotyczących osób pełnoletnich i młodocianych wskazuje przykłady nieetycznych zachowań pracodawców i pracowników wskazuje rodzaje B2B 	<ul style="list-style-type: none"> omawia większość praw i obowiązków pracownika i pracodawcy wskazuje przyczyny i skutki nieetycznych zachowań na rynku pracy podaje przykładowe wady i zalety B2B 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje analizy porównawczej zatrudnienia i samozatrudnienia omawia sposoby i metody przeciwdziałania nieetycznym zachowaniom na rynku pracy dostrzega znaczenie przepisów prawa pracy w zachowywaniu standardów na rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku interpretuje motywacje ekonomiczne i społeczne, jakie towarzyszą osobom decydującym się na samozatrudnienie
-----	---------------------------------	--	---	--	--	--	---

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

PRZEDSIĘBIORSTWO

19.	Zarządzanie przedsiębiorstwem	<ul style="list-style-type: none"> • proces zarządzania • metody zarządzania przedsiębiorstwem • narzędzia zarządzania we współczesnym biznesie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cztery etapy procesu zarządzania • podaje przykład metody zarządzania przedsiębiorstwem • podaje przykład współczesnych narzędzi zarządzania 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cztery etapy procesu zarządzania • podaje najważniejsze metody i narzędzia zarządzenia • wskazuje cechy dobrego zarządzania 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady stosowania w praktyce określonych narzędzi zarządzania • omawia na przykładach najważniejsze obszary zarządzania • wyjaśnia, jakie cele przedsiębiorstwa można osiągnąć dzięki prawidłowemu zarządzaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje proces zarządzania jako ciąg powiązanych ze sobą działań, które muszą być logiczne i spójne • wskazuje niezbędne kompetencje, jakimi trzeba się cechować, aby zarządzać poszczególnymi obszarami przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • wskazuje przykłady dobrze i źle zarządzanych podmiotów gospodarczych • wskazuje, który z obszarów zarządzania ma znaczenie strategiczne, a który operacyjne
20.	Otoczenie własnego biznesu. Analiza SWOT	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka otoczenia przedsiębiorstwa • metody oceny otoczenia przedsiębiorstwa • analiza SWOT w ocenie otoczenia przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia otoczenie makroekonomiczne od otoczenia mikroekonomicznego • rozumie, że cechą charakterystyczną każdego biznesu jest zmienność • wyjaśnia cel sporządzania analizy SWOT 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje otoczenia makro- i mikroekonomiczne oraz wyjaśnia wzajemne zależności między nimi • wyjaśnia, co wchodzi w skład otoczenia wewnętrznego firmy • podaje przykłady czynników wpływających na zmienność biznesu • wymienia etapy analizy SWOT 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia siłę wpływu i zasięg przykładowych elementów w makro- i mikrootoczeniu • przeprowadza prostą analizę SWOT wybranego przedsięwzięcia a biznesowego 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje wyniki przykładowej analizy SWOT i ocenia szanse wybranych przedsięwzięć biznesowych w określonych branżach • analizuje poszczególne elementy z makro- i mikrootoczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • podaje przykłady działań, jakie może podjąć przedsiębiorca, aby lepiej przygotować się na zmienność biznesu • omawia, jak kultura organizacyjna przedsiębiorstwa wpływa na makro- i mikrootoczenie

Wymagania edukacyjne

	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
21.	Wybrane źródła finansowania działalności przedsiębiorstwa	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka finansowania wewnętrznego i zewnętrznego • zalety i wady poszczególnych źródeł finansowania 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wewnętrznego i zewnętrznego finansowania działalności gospodarczej • rozumie, na czym polega dywersyfikacja źródeł finansowania 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, że w pierwszym okresie działalności firma potrzebuje odpowiednich środków finansowych na bieżącą działalność • podaje wady i zalety jednej wewnętrznej i jednej zewnętrznej formy finansowania 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe wady i zalety każdej z form finansowania • potrafi oszacować poziom ryzyka oraz potencjalne korzyści, jakie wiążą się z wyborem określonej formy finansowania • wskazuje na ograniczenia w pozyskiwaniu finansowania 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje świadomego wyboru formy finansowania, uwzględniającej charakter planowanej działalności gospodarczej • wskazuje znaczenie zachowania płynności finansowej 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku • wyjaśnia związek rentowności i płynności finansowej z wybraną formą finansowania • podaje przykłady skalowania biznesu

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
22.	Planowanie finansowe	<ul style="list-style-type: none"> plan finansowy analiza wybranych wskaźników 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że planowanie finansowe to proces, który zachodzi cyklicznie wie, że plan finansowy ma część operacyjną i finansową wymienia przykład wskaźnika mierzącego rentowność przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> omawia poszczególne etapy planowania finansowego wyjaśnia różnicę między częścią operacyjną i finansową rozumie, w jakim celu przeprowadza się analizę wskaźnikową 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różnice między kosztami i wydatkami, oraz poszczególnymi rodzajami przychodów i dochodów omawia, z czego składają się i co pokazują bilans, rachunek zysków i strat oraz rachunek przepływów pieniężnych oblicza trzy główne wskaźniki rentowności przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia kondycję przedsiębiorstwa na podstawie poszczególnych wskaźników rentowności analizuje wpływ planowania finansowego oraz innych wskaźników gospodarczych, np. poziomu inflacji i bezrobocia, na prowadzoną działalność gospodarczą 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje przykłady podane w podręczniku podaje przykłady innych wskaźników, oceniających kondycję finansową przedsiębiorstw (np. wskaźników płynności i zadłużenia)

Numer	Temat z podręcznika	Pojęcia i zagadnienia (materiał rzeczowy)	Wymagania edukacyjne				
			ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
23.	Etyka w biznesie	<ul style="list-style-type: none"> społeczna odpowiedzialność biznesu ochrona własności intelektualnej dobre praktyki antykorupcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie etyki w biznesie wyjaśnia pojęcia odpowiedzialności społecznej biznesu oraz własności intelektualnej przedsiębiorstwa podaje przykłady nieetycznych zachowań w biznesie definiuje pojęcie korupcji 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega szanse, jakie daje przestrzeganie zasad etycznych w budowaniu przewag konkurencyjnych przedsiębiorstwa wyjaśnia znaczenie odpowiedzialności społecznej biznesu oraz własności intelektualnej przedsiębiorstwa podaje przykłady CSR oraz rozumie różnicę między prawem własności przemysłowej a prawem autorskim i prawami pokrewnymi omawia przyczyny i skutki nieetycznych zachowań w biznesie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia poszczególne narzędzia CSR wyjaśnia, jaki jest sposób ochrony poszczególnych praw własności intelektualnej i jakie przynosi korzyści rozumie sens walki z korupcją i omawia możliwe praktyki antykorupcyjne, jakie może podjąć przedsiębiorca 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia skuteczność narzędzi CSR rozumie, jakie znaczenie dla całej gospodarki ma ochrona własności intelektualnej przez państwo 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między działalnością na rzecz CSR a budowaniem własnego wizerunku w ramach PR ocenia zasadność i skuteczność praktyk antykorupcyjnych interpretuje normy ISO i ocenia ich wpływ na budowanie siły przedsiębiorstwa

24. Koncepcja własnego biznesu	<ul style="list-style-type: none"> zasady planowania własnego biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że założenie własnego biznesu wymaga pomysłu, środków finansowych i zarejestrowania w odpowiednich urzędach wie, że osoba niepełnoletni a również ma możliwość prowadzenia działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia poszczególne etapy tworzenia koncepcji własnego biznesu zna koncepcję tzw. działalności nierejestrowanej wskazuje podstawowe zalety i wady prowadzenia firmy 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że fundamentalne znaczenie dla powodzenia przedsięwzięcia ma kreatywny i możliwy do realizacji pomysł zna zasadę 4W i potrafi ją przedstawić na prostym przykładzie wie, że do prowadzenia firmy potrzebny jest dobrze opracowany biznesplan wyjaśnia, jak rejestruje się przedsiębiorstwo 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie prawidłowego scharakteryzowania i opisu grupy docelowej; potrafi wskazać czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na sukces lub porażkę przedsięwzięcia; przygotowuje prosty biznesplan 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej indywidualnie lub w spółce wskazuje model biznesu adekwatny do posiadanych możliwości finansowych, zasobów ludzkich i struktury organizacyjnej wskazuje przyczyny niepowodzeń wielu przedsięwzięć biznesowych w pierwszym okresie ich działalności
--------------------------------	--	--	---	--	--	--